

Centrum pro výzkum kolektivní paměti UK FSV

Seminář

Paměť a veřejnost

(26. - 27. listopadu 2015)

Rytířská 31, místnost 201 (2. patro)

Čtvrtek 26. listopadu 2015

9.15-9.30

Zahájení

9.30-10.15

„Jako věřili naši otcové?“ – Mikrohistorie strategií předávání náboženské paměti v socialistickém Československu v dlouhých šedesátých letech (1958-1975)

Ondřej Matějka (IMS FSV UK)

Inspirován pojetím náboženství jako specifické formy kolektivní paměti (Danièle Hervieu-Léger) nabídne tento příspěvek sondu do strategií předávání náboženského (v daném případě evangelického) chain of memory během dlouhých šedesátých let v socialistickém Československu. Na základě analýzy rozhovorů s pamětníky a archivních materiálů z jedné severomoravské evangelické komunity tato studie představí hypotézy o podmínkách (a limitech) úspěšné transmise konfesní identity v (pro tradiční křesťanská společenství) velmi nepříznivém kontextu přelomové sekularizační dekády kombinované v českém případě s ateizačním tlakem ze strany komunistické diktatury.

10.15-11.00

Paluta Badunová: žena mezi běloruskými esery v Československu

Daniela Kolenovská (IMS FSV UK)

Existence Běloruské lidové republiky a působení jejích představitelů pomáhají odpůrcům sovětského vývoje Běloruska nalézat v minulosti doklady možného alternativního vývoje běloruské společnosti. Příspěvek uvažuje o sporech o význam životního příběhu Paluty Badunové, která byla jednou z deseti signatářů listin zakládajících Běloruskou lidovou republiku, z hlediska konstruování kolektivní paměti současné běloruské společnosti.

11.00-11.45

Diskurz egyptské Revoluce 25. ledna.

Karel Černý (FHS UK)

Příspěvek se zabývá analýzou egyptského revolučního diskurzu, který během revoluce vznikl na Tweeteru. Analyzuje tak subjektivní perspektivu a motivace segmentu revolucionářů z tzv. facebookové generace. Tweeterové výpovědi byly analyzovány s pomocí metody tzv. zakotvené teorie. Identifikováno bylo celkem dvanáct obecných kategorií, vztahy mezi nimi a nakonec byl navržena i nejobecnější zastřešující kategorie diskurzu v podobě důstojnosti, resp. zplnomocnění (empowerment).

12.00-13.30 přestávka

13.30-14.15

Which West? Czech Foreign Policy Meets 21. Century

Lucia Najšlová (IMS FSV UK)

There is almost a consensus in the literature on post-89 Czech transformation, that this process meant adoption of ‘western’ or ‘European’ norms and standards. In academic literature just like in many political narratives, ‘West’ or ‘Europe’ refer to temporal/spatial imaginaries, times and places where Czechs already belong or are still walking towards them. Regardless of whether the ‘Westernness’ is understood as given by default, or already achieved, or still to be accomplished, there is hardly a consensus on what exactly it means to be Western or European. This article explores the Czech ‘international imaginary’ (Salter, 2002), more specifically, ‘popular beliefs about the world outside of the state, the nature of that ‘outside’ – the international society, and the place of the state in that society’. More specifically, it problematizes the ‘Westernness’ as volatile belonging and argues that it has proved to be a rather ‘good weather concept’, that is, one that is mobilized for self-defence, rarely as a measure of pro-active sharing of responsibility. The field material includes journalistic and think-tank accounts and parliamentary proceedings in 2014, the year when Czech government announced radical departure from earlier foreign policy thinking. Minister of Foreign Affairs and his deputy attracted attention by floating a few ideas on reevaluation of the country’s foreign policy priorities. The Czech Republic was to walk away from ‘anti-communism’ as a departure and embrace human rights in their ‘breadth and difference of perspectives’. The new policy was to include more consideration to socio-economic and environmental rights, and the Czech Republic was to adopt a more ‘sober’ view on the role of ‘the West’ in the world. The proposals stirred quite a controversy, not least because the deputy minister several times suggested that this would be a departure from ‘Havlist’ foreign policy. While neither the final version of foreign policy concept nor foreign policy practice have represented a radical departure from earlier rhetoric and practice, the heated contestation of the nature of Czech ‘Westernness’ has revealed that insecurity rather than (self)confidence represent cornerstones of Czech international imaginary.

14.15-15.00**Nicolae Ceaușescu: Vernacular Memory in Private and Public Sphere.****Maria Asavei (IMS FSV UK)**

The first public reaction after 1989 was to expunge the Ceaușescu's memory from public life. To this end, immediately after the fall of the regime, Ceaușescu's official portrait was burned in public squares and taken down from the classrooms and state institutions. After this brief episode of memory erasure the 'dictatorial couple' (Nicolae and Elena Ceaușescu) used to be represented in Romanian public-cultural sphere almost exclusively in murky tones as 'tyrants', 'criminals', 'haters of the nation', 'illiterates', 'vampires', 'the antichrists' and so on. Moreover, in the only existing permanent exhibition dedicated to the communist era and hosted by the Museum of the Romanian Peasant (Bucharest), Ceaușescu's face is nowhere to be seen. The attempts of expressing positive memories of the 'tyrant' have been discouraged and critiqued by the new post-communist cultural status quo in the name of the process of 'decommunization.' Yet, Romanians feeling nostalgic about Ceaușescu's era placed a tombstone with inscriptions and numerous photographs on his previously unmarked grave. One of the inscriptions reads: "Even blamed, your memory will live on in the legend of our country." However, after several years of ritualistic purge of the past and iconoclastic fervor, when Ceaușescu's official picture has been brutalized and mocked, the all-too-familiar portrait is still present in post-communist Romania. Ceaușescu's image and name populate the private and public sphere being carried during street protests, tattooed on Romanians' skin, exhibited in living rooms, displayed and reenacted in souvenir industry or disseminated on the cities' walls in the form of futuristic stencils. The argument I intend to put forth in this paper is that Ceaușescu's enactments from vernacular memory-work contribute to a certain democratization of the memory of past. Ceaușescu's ubiquitous enactments in post-communist Romania public and private sphere epitomize, to some extent, certain sentimental attachments to the past, but this does not mean that the significance of these representations is restricted to these sentimental attachments only.

15.00-15.45**Yugonostalgia and Collective Memory among the South Slavs: Transnational Perspectives****Dejan Kralj (IMS FSV UK)**

This project explores the dynamics of collective memory through a transnational lens by discussing the phenomenon of Yugonostalgia—a longing for the cultural, economic, social and political stability experienced during the time of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia (1946-1991). Yugonostalgia remains a significant social, cultural and political force among the transnational South Slavic community, where competing and complimentary conceptions of a shared past are still being negotiated and contested. This work ultimately examines the impact of collective memory among the South Slavs of the Balkans and their emigrant communities within the United States from the end of the Second World War to the present and its role as a bulwark against and alternative to the particularistic and exclusive nationalisms that currently dominate South Slavic social, cultural and political discourse.

15.45-16.30**Regensburg – konference a spolupráce****David Emler (IMS FSV UK)****Závěrečná diskuse**

Pátek 27. listopadu 2015 (místnost 201)

9.30-10.15

Kolektivní paměť ve výzkumu post-socialistických městských hnutí a občanských iniciativ

Michaela Pixová (ISS FSV UK)

Občanská společnost Střední a Východní Evropy bývá považována za slabou, pasivní a příliš institucionalizovanou. V posledním desetiletí se však v regionu stále častěji objevují různé formy aktivismu iniciovaného občany zespoda, často ve snaze ovlivňovat podobu míst, zejména měst, v nichž tito občané žijí. V post-socialistickém kontextu je pro tyto aktivity a iniciativy zaměřené na obranu, ochranu, či proměnu konkrétních míst různé měřítkové úrovně typické nejen vyjednávání společenského významu samotného aktivismu, ale v mnoha případech i vyjednávání městské identity a významu ve vztahu k jejich socialistické minulosti a neoliberální současnosti. V tomto vyjednávání hrají významnou roli paměťové praktiky připomínání a odvrhování, respektive selektivní pojetí místního dědictví a historie, a umísťování historických elementů do současného narativu a představ o budoucnosti. V příspěvku budou tyto praktiky demonstrovány na několika případových studiích z knihy Kerstin Jacobsson věnované městským grassroots hnutím v regionu Středí a Východní Evropy, a diskutována bude i nosnost konceptu kolektivní paměti ve výzkumu městského aktivismu na příkladu vybraných kauz v České republice.

10.15-11.00

Kolektivní paměť a aktivismus: případ fotbalových fanoušků

Dino Numerato (ISS FSV UK)

V tomto příspěvku budu promýšlet legitimizační a identitotvornou roli kolektivní paměti v aktivismu fotbalových fanoušků. Vysvětlím, jakou má kolektivní paměť funkci při iniciativách aktivní menšiny fotbalových fanoušků, kteří tváří v tvář trendům globalizace a komercializace brání „tradiční“ socio-kulturní aspekty fotbalu. Zvláštní pozornost budu věnovat třem provázaným logikám fungování kolektivní paměti. Za první, budu se soustředit na bezprostřední logiku kolektivní paměti, jež směřuje k obraně jména, znaku, barvy nebo lokality spjaté s určitým fotbalovým klubem. Za druhé, naznačím, jak je tato konkrétní logika fungování kolektivní paměti posilována abstraktními a nostalgickými vyprávěními o autentické a komunitní povaze fotbalu. V neposlední řadě, za třetí, se pokusím objasnit, do jaké míry je aktivismus fotbalových fanoušků v konkrétní a abstraktní rovině posílen sdílenou pamětí transnacionálního hnutí fanoušků, jež má svoje hrdiny, autority a milníky. Příspěvek bude primárně empirický a bude založen na výzkumu s názvem “Football Fandom, Reflexivity and Social Change,” který jsem mezi roky 2013 a 2015 uskutečnil v Itálii, Anglii a České republice.

11.00-11.15 přestávka

11.15-12.00

**Jazykové problémy a životní trajektorie mladých Vietnamců v České republice
Tamah Sherman (FF UK)**

Východiskem prezentace je kombinace individualizovaných a sdílených aspektů životů mladých Vietnamců v současné České republice. V posledních desetiletích se vietnamská komunita nejen početně rozrostla, ale také se stala rozmanitější; to je v individuálních biografických vidět v oblastech rodiny, vzdělání i práce. Určité události v jejich biografích se zásadním způsobem prolínají s procesy socializace v majoritním jazyce – v češtině a s proměňujícím se vztahem k vietnamštině. Společné body v biografích se často pojí s chápáním této komunity jako celku tvořeného třemi generacemi (1., 1,5. nebo 2.). V prezentaci zkoumám subjektivní prožívání jednotlivců přibližně stejného věku prostřednictvím trajektorií. Ty mohou být osvětleny analýzou jazykových biografí a žánrů z nových médií. Na několika příkladech jazykových problémů, které respondenti prožívají, ukážu, jak může koncepce životních trajektorií pomoci při utváření rafinovanějšího, diskurzního chápání transnacionálních komunit z hlediska rozdělení do generací.

12.00-12.45

**Exodus Srbů ze Sarajeva po skončení občanské války v Bosně a Hercegovině a jeho paměť
Ondřej Žíla (IMS FSV UK)**

Ústředním zájmem příspěvku jsou důsledky poslední etapy násilné etnické homogenizace Bosny a Hercegoviny, jíž nechtěně způsobila sama mírová dohoda uzavřená v Daytonu v roce 1995. Na základě sjednaného rozhraničení země byly znesvářené strany nuceny předat vymezená, doposud jimi kontrolovaná území do správy svých protivníků, což vyvolalo další vlnu nedobrovolných masových přesunů obyvatel. Za nejvíce kontroverzní lze označit převedení pěti sarajevských sídlišť s většinově srbskou populací pod kontrolu bosňácko-chorvatské entity, tzv. Federace BaH, v průběhu prvních třech měsíců roku 1996. V jeho důsledku opustila za pohnutých, dodnes ne zcela vyjasněných událostí převážná většina tamních Srbů svá obydlí. Příspěvek analyzuje, jak je v kontextu doprovodných okolností tohoto exodu utvářena, ovlivňována a interpretována kolektivní paměť sarajevských Srbů usazených v Republice srbské.

12.45-13.30 Závěrečná diskuse

Prosím referenty, aby brali v úvahu, že přidělený čas je určen k přednesení příspěvku i k následné diskusi. V optimálním případě by se vlastní referát měl pohybovat mezi 20-25 minutami, aby na diskusi zůstalo alespoň 20 minut!!!